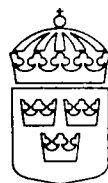

Jordbruksutskottets betänkande

1986/87:17

om statsbudgeten för budgetåret 1987/88 såvitt avser miljö- och energidepartementets verksamhetsområde (prop. 1986/87:100 bilaga 16 delvis)

JoU
1986/87:17

FJORTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslagen under miljö- och energidepartementets huvudtitel i budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87:100 bilaga 16) med undantag av anslag som är upptagna under avsnittet C. Energi, som behandlas av näringsutskottet.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande de förslag som regeringen lagt fram under miljö- och energidepartementets huvudtitel med undantag av de förslag som avser energipolitiken (litt. C). Från behandlingen i detta betänkande undantas vidare anslaget till miljövårdsforskning, som tas upp i forskningspropositionen (prop. 1986/87:80, JoU 19).

I anslutning till budgetpropositionen tar utskottet upp sammanlagt 37 motionsyrkanden till behandling.

Utskottets ställningstagande innebär att regeringens förslag om medelsanvisning m. m. tillstyrks. Utskottet tillstyrker därmed bl. a. regeringens förslag att under budgetavsnittet B 2. Miljövårdsinformation beviljas ett engångsbidrag av 2 milj. kr. för genomförande av ett program för information i skolorna. Utskottet tillstyrker vidare regeringens förslag om uppräkningsavslaget B 8. Vård av naturreservat m. m. med 11,1 milj. kr. samt att 2 milj. kr. anvisas för vård av hotade arter m. m. under ett nytt anslag (B 9).

Till betänkandet har fogats 13 reservationer och 3 särskilda yttranden.

1. Inledning

Regeringen beslutade den 18 december 1986 inrätta ett miljö- och energidepartement. Departementet består huvudsakligen av delar av jordbruks- och industridepartementen och började sin verksamhet den 1 januari 1987. Miljö- och energidepartementet svarar för ärenden som berör miljöskydd och naturvård samt energianvändning och energitillförsel. Departementet har också ett övergripande och pådrivande ansvar för samordningen av miljöfrågor inom regeringskansliet även om dessa frågor handläggs inom annat departement.

Miljö- och energidepartementets budgetbilaga inleds med en allmän

beskrivning av miljöpolitiken m.m. och av utgångspunkterna för det fortsatta arbetet på miljö- och naturvårdens område (s. 6–22). Avsnittet om energipolitiken (s. 22–36) tillhör näringsutskottets beredningsområde och berörs i övrigt inte i detta betänkande.

Under rubriken B. Miljö lämnar föredraganden vidare för riksdagens information bl. a. uppgifter om utformningen av ett avgiftssystem för miljöfarliga batterier enligt tidigare riksdagsbeslut (JoU 1986/87:8).

Utskottet har ingen erinran mot vad föredraganden anfört i detta hänseende och hemställer

att riksdagen godkänner vad i propositionen redovisats rörande ändrad användning av bränslemiljöfonden samt lämnar utan erinran vad i propositionen anförts om utformningen av avgiftssystemet för miljöfarliga batterier.

2. Miljö- och energidepartementet

Regeringen har under punkt A 1 (s. 37) föreslagit riksdagen att till Miljö- och energidepartementet för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 17 463 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo740 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen till anslaget A 1. Miljö- och energidepartementet för budgetåret 1987/88 anslår 16 436 000 kr.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett naturresurs- och miljödepartement.

Utskottet

Som tidigare nämnts (s. 1) har den 1 januari 1987 inrättats ett miljö- och energidepartement. Medel för det nya departementet under första halvåret 1987 har anvisats på tilläggsbudget I för budgetåret 1986/87 (prop. 1986/87:57, JoU 14, rskr. 57).

För nästa budgetår beräknas anslaget till 17 463 000 kr. Föredraganden har vid beräkningen utgått från de befintliga resurser som genom den förändrade departementsorganisationen kan frigöras från främst industridepartementet och jordbruksdepartementet. Härutöver har beräknats medel för ytterligare ett tiotal tjänster för i första hand de gemensamma funktionerna vid departementet och för viss förstärkning av insatserna inom naturresursområdet.

I motion Jo740 (m) konstateras att medel har beräknats för bl. a. ett tiotal nya tjänster för i första hand administrativa funktioner. Enligt motionärerna bör det nya departementets personal till största delen kunna överföras från andra departement och personalökningen därigenom inte behöva bli mer än marginell. Allmänt framhålls att med införande av nya administrativa rutiner

byråkratin riskerar att öka. Anslaget bör därför minskas med 1 milj. kr. vilket motsvarar ca 5 tjänster (yrkande 1).

JoU 1986/87:17

I folkpartiets partimotion Jo803 framhålls att – trots inrättande av ett särskilt departement – viktiga miljö- och naturresursfrågor fortfarande är skilda från miljöfrågorna i övrigt. Uppenbara risker finns att arbetet också i fortsättningen blir alltför splittrat och ineffektivt. Inget statsråd företräder odelat miljöintressena eftersom miljöministern samtidigt har ansvaret för energifrågorna som på många sätt står i motsats till miljövärden. Därför bör ett naturresurs- och miljödepartement i stället inrättas. Ett statsråd skulle då få det centrala ansvaret utan att tvingas kompromissa med andra intressen. Man skulle också uppnå bättre samordning med övriga nordiska länder som samtliga har miljödepartement (yrkande 1).

Genom inrättandet av miljö- och energidepartementet har grunden lagts till den kraftsamling och organisatoriska samordning som är förutsättningar för en kraftfull miljöpolitik. Miljövårdsarbetet måste bedrivas på bred front och med en mängd olika insatser. Det nya departementet skall vara pådrivande och samordnande i regeringens arbete inom hela miljövärdensområdet. Härvidlag har inom regeringskansliet redan befintliga resurser tagits till vara. Utskottet delar föredragandens uppskattning av resursbehovet till ytterligare ett tiotal tjänster och finner således inte skäl att frångå regeringens förslag till anslagsberäkning för miljö- och energidepartementet. Med det anförda avstyrker utskottet motion Jo740 yrkande 1.

Föredragande statsrådet har utförligt redogjort för miljö- och energidepartementets målsättning och arbetsuppgifter (prop. s. 6 f.). Den redogörelsen innebär enligt utskottets mening att de farhågor som kommer till uttryck i folkpartimotionen framstår som ogrundade. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion Jo803 yrkande 1.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo740 yrkande 1 till *Miljö- och energidepartementet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 17 463 000 kr.,
2. beträffande ett naturresurs- och miljödepartement att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo803 yrkande 1.

3. Utredningar m. m. och Extra utgifter

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna A 2 och A 3 (s. 37 och 38) och hemställer

1. att riksdagen till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.,
2. att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 250 000 kr.

4. Statens naturvårdsverk

Regeringen har under punkt B 1 (s. 41–43) föreslagit riksdagen att till Statens naturvårdsverk för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 103 313 000 kr.

Motion 1986/87:Jo740 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen till anslaget B 1. Statens naturvårdsverk för budgetåret 1987/88 anslår 98 282 000 kr.

Motion 1986/87:Jo802 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 13), att riksdagen hos regeringen begär förslag till principer om ekonomiskt samarbete för att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa i enlighet med vad som anförs i motionen samt att besluta att anslå 200 milj. kr. för ändamålet.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen hos regeringen begär att statens naturvårdsverks instruktion ändras i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

Enligt propositionen har medel för statens naturvårdsverk beräknats utan reduktion enligt huvudförslaget i avvaktan på resultatet av den översyn av miljövårdsorganisationen (Dir. 1986:25) som regeringen beslutade om i juni 1986. Uppdraget skall vara slutfört senast den 1 september 1987 och omfattar överväganden om bl. a. naturvårdsverkets roll och funktion i det framtida miljövårdsarbetet.

I motion Jo740 (m) yrkande 2 hänvisas till dels pågående översyn av miljövårdsorganisationen, dels förra årets plan för naturvårdsverket enligt vilken besparingen för budgetåret 1987/88 skulle vara 2 %. Enligt motionärerna bör anslaget inte beräknas på annat sätt än enligt planen i avvaktan på resultatet av översynen. Skulle emellertid utredningen visa fog för en omprövning får riksdagen ta ställning i frågan när regeringens förslag föreligger.

För att stoppa gränsöverskridande luftföroreningar vid utländsk källa begärs i motion Jo802 (c) yrkande 13 förslag till principer för ekonomiskt samarbete på området och beslut att för ändamålet anslå 200 milj. kr. Motionären konstaterar att merparten av svavelnedfallen kommer från utlandet och framhåller det angelägna i att Sverige intensifierar sina ansträngningar att få främst Storbritannien och Polen att ansluta sig till den s. k. trettioprocentklubben. Ett tekniskt-ekonomiskt samarbete med Polen skulle kunna påskynda en radikal reducering av detta lands svavelutsläpp. Sverige borde kunna erbjuda lån med fördelaktiga ränte- och amorteringsvillkor för satsningar som reducerar svaveldioxidutsläppen.

I folkpartiets partimotion Jo803 påpekas att naturvårdsverkets resurser har urholkats samtidigt som nya uppgifter tillkommit. Motionärerna anser det angeläget att verket på ett mer uttalat och renodlat sätt företräder miljövårdens intressen och i mindre utsträckning svarar för avvägningar mot andra intressen. Det hemställs därför att naturvårdsverkets instruktion ändras i denna riktning (yrkande 2).

Enligt utskottets mening föreligger inte skäl att frångå regeringens förslag till anslagsberäkning för naturvårdsverket. Motion Jo740 yrkande 2 avstyrks således.

I anslutning till motion Jo802 vill utskottet främst hänvisa till tidigare riksdagsbeslut om ett handlingsprogram mot försurningen och om inrättandet av en internationell luftvårdsfond för att finansiera investeringar i miljöförbättringar (se bl. a. JoU 1986/87:6). Med hänsyn till att frågan om en sådan fond alltjämt övervägs i regeringskansliet anser utskottet det inte ändamålsenligt att riksdagen nu anvisar medel i den storleksordning som anges i motion Jo802 yrkande 13. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet är vidare – i avbidan på resultatet av den översyn som nämnts ovan – inte berett att tillmötesgå yrkande 2 i motion Jo803 om att instruktionen för naturvårdsverket bör ändras. Också detta yrkande bör således avslås.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ekonomiskt samarbete på luftvårdsområdet m. m.* att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo802 yrkande 13.
2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo740 yrkande 2 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 103 313 000 kr.,
3. beträffande *instruktion för statens naturvårdsverk* att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo803 yrkande 2.

5. Miljövårdsinformation

Regeringen har under punkt B 2 (s. 43–44) föreslagit riksdagen att till Miljövårdsinformation för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.

Motion

Motion 1986/87:Jo740 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 3), att riksdagen till anslaget B 2. Miljövårdsinformation för budgetåret 1987/88 anslår 4 500 000 kr.

Utskottet

Anslaget föreslås höjt med 2 100 000 kr. Enligt propositionen har därvid beräknats ett engångsbidrag av 2 milj. kr. Bidraget skall användas för genomförandet av det informationsprogram för skolorna som miljörörelsen har utarbetat.

I motion Jo740 (m) framförs den synpunkten att genom statsbidrag till de ideella organisationerna idealiteten lätt går förlorad för att ersättas av ett hänsynstagande till etablissemangen som möjliggör fortsatta bidrag. Motionärerna anser vidare att kunskapsspridning är statens uppgift, framför allt i den obligatoriska skolan. Något engångsbidrag till miljövårdsorganisationerna bör därför inte beviljas, och anslaget bör reduceras i motsvarande mån (yrkande 3).

En av förutsättningarna för en aktiv miljöpolitik är ökat medvetande och hög kunskapsnivå hos allmänheten om miljöfrågorna. Som föredraganden

anfört är det särskilt angeläget att skolungdomen bibringas kunskap i dessa frågor. I detta opinionsarbete spelar de ideella organisationerna en viktig roll. Utskottet delar inte de synpunkter och farhågor som framförs i motion Jo740, och yrkande 3 i motionen bör på grund av det anförda avslås.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo740 yrkande 3 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.

6. Övervakning av miljöförändringar, m. m.

Regeringen har under punkt B 3 (s. 45 och 46) föreslagit riksdagen att till Övervakning av miljöförändringar, m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 31 200 000 kr.

Motion

Motion 1986/87:Jo802 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 12), att riksdagen beslutar öka anslaget till övervakning av miljöförändringar, m. m. och för budgetåret 1987/88 anvisa ett anslag av 42 milj. kr.

Utskottet

Anslaget används för att bekosta utredningar och undersökningar inom miljövårdsområdet, i första hand rörande miljöskydd inom industrin och kommunerna samt naturvårdsutredningar och naturinventeringar. Från anslaget bestrids också kostnader för programmet för övervakning av miljö kvalitet (PMK). Inom ramen för programmet görs regelbundna provtagningar och undersökningar över hela landet. Programmets syfte är att övervaka långsiktiga och storskaliga förändringar i miljön, att utgöra en referens för den lokala recipientkontrollen samt att belysa föroreningstransport i luft, mark och vatten.

I motion Jo802 (c) begärs (yrkande 12) en ökning av anslaget med 11 milj. kr. Beloppet överensstämmer med naturvårdsverkets beräkningar av verkets totala behov före prioriteringar. Motionären framhåller att miljötillsynen för att vara effektiv måste få alla resurser som behövs och undantas från schablonmässiga besparingsprinciper.

Utskottet är inte berett att för närvarande förorda någon ytterligare medelstilleddning utöver den som regeringen har föreslagit. Motion Jo802 yrkande 12 avstyrks således.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo802 yrkande 12 till *Övervakning av miljöförändringar, m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 31 200 000 kr.

7. Åtgärder mot försurningen

JoU 1986/87:17

Regeringen har under punkt B 5 (s. 46–48) föreslagit riksdagen att till Åtgärder mot försurningen för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 163 000 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo274 av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c), vari yrkas (yrkande 2) med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:A491, att riksdagen anslår erforderliga medel för rehabilitering av försurnings- och kvicksilverdrabbade fiskevatten i Västernorrlands län.

Motion 1986/87:Jo718 av Bengt-Ola Rytting m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om – att inom ramen för oförändrat anslag – höja statsbidragsprocenten för kalkning.

Motion 1986/87:Jo731 av Kersti Johansson (c), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om markkalkning.

Motion 1986/87:Jo739 av Börje Hörnlund och Martin Olsson (båda c), vari yrkas att riksdagen beslutar att gällande bestämmelser för kalkning av försurade vattendrag ändras på det sätt som berörs i motionen.

Motion 1986/87:Jo740 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen till anslaget B 5. Åtgärder mot försurningen för budgetåret 1987/88 anslår 135 000 000 kr.

Motion 1986/87:Jo802 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 11), att riksdagen beslutar öka anslaget för åtgärder mot försurningen för budgetåret 1987/88 med 87 milj. kr. till 250 milj. kr.

Motion 1986/87:Jo818 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (båda c), vari yrkas att riksdagen beslutar att Gävleborgs län skall erhålla ett statligt anslag ur de reserverade 97 miljonerna som fullt täcker länets behov av åtgärder för att stoppa försurningen i sjöar och grundvatten.

Motion 1986/87:Jo837 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kalkningsprogrammet skall fullföljas.

Utskottet

Från anslaget bestrids kostnader för åtgärder mot försurningen såsom statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag, uppföljning m. m. av kalkningsverksamheten, försöksverksamhet med kalkning av mark och grundvatten samt informationsinsatser. Vidare utgår medel för åtgärder i grundvattentäcker, mark- och skogsinventeringar, övervakning av luftvårds- och försurningsproblem, forskning om skogsskador och grundvattenförsurning samt behandling av gruvavfall. Naturvårdsverket har börjat utarbeta ett förslag till fortsättning av regeringens handlingsprogram mot luftförorening-

ar och försurning från våren 1986 och som avser en treårsperiod. I arbetet ingår utvärdering av den verksamhet som bedrivs enligt det nuvarande handlingsprogrammet. Resultatet kommer att redovisas i samband med verkets anslagsframställning för budgetåret 1988/89. På anslaget föreligger en betydande reservation – 97 milj. kr. På grund härav och i avvaktan på resultatet av pågående översyn föreslås att anslaget förs upp med ett oförändrat belopp av 163 milj. kr.

Enligt motion Jo740 (m) bör anslaget minskas med 28 milj. kr. (yrkande 4), eftersom hälften av förra årets anslag är oförbrukat och reservationen uppgår till 97 milj. kr. På grund av den stora reservationen och den kritik som har framförts mot nuvarande hantering av kalkningen kan samma besparing göras för kommande som för innevarande budgetår. Motionärerna utgår från att anslaget inte tillförs medel från handelsgödsel- och bekämpningsmedelsavgifterna.

I motion Jo802 (c) begärs en ökning av anslaget med 87 milj. kr. (yrkande 11). Målsättningen med kalkningsprogrammet är långt ifrån uppnådd. För att så skall kunna ske bör enligt motionären bidragsprocenten höjas så att den egna insatsen begränsas till 5 %. Personalresurser för information och rådgivning bör avsättas hos länsstyrelserna. I motionen föreslås dessutom ett antal åtgärder för återställande av balansen i försurade vattendrag.

En av orsakerna till att kalkningsprogrammet utnyttjas i så liten utsträckning kan enligt motion Jo718 (s) vara svårigheter att få fram egna medel för kalkningsföretagen. En höjning av bidragsdelen från 85 % till 90 % och en mer generös bedömning av specialfallen för bidragstäckning upp till 100 % skulle öka utnyttjandet av bidragen.

I motion Jo731 (c) framhålls flera fördelar med markkalkning. För att stimulera kalkning på åkermark borde möjlighet finnas att få ersättning för de kostnader som överstiger kostnaderna för behovskalkning.

I motion Jo739 (c) begärs ändring av bestämmelserna för kalkning av försurade vattendrag. Mycket talar – enligt motionärerna – för att bättre och mer långsiktiga resultat skulle uppnås om kalkningen utfördes i vattendragens tillrinningsområden i stället för som nu direkt i berörd sjö.

I kommittémotion Jo837 (c) konstateras att svavel- och kvävedioxidutsläppen – som svarar för huvuddelen av försurningen – ökar igen. Försurningen är i dag ett av de mest akuta miljöproblemen. Det är därför förvånansvärt att kalkningsinsatserna har satts i ”träda” och att det trots det stora behovet av insatser finns en reservation i budgetpropositionen av drygt 97 milj. kr. Riksdagen bör därför uttala att kalkningsprogrammet skall fullföljas (yrkande 1).

Motionärerna i motion Jo274 konstaterar att som konsekvens av Tjernobylolyckan all fiskevård i vissa sötvatten inom Västernorrlands län har slagits ut. Rehabiliteringen av de viktigaste vattnen kräver statligt engagemang och ledning. Det föreslås därför att medel anslås för detta ändamål. I motion Jo818 (c) framhålls att de 800 000 kr. som Gävleborgs län har erhållit för åtgärder mot försurade brunnar bara förslår till ett hundratal av de 1 400

brunnar som har för surt grundvatten. Ur reservationen om 97 milj. kr. bör därför länet erhålla statligt anslag av sådan storlek att det till fullo täcker behovet av åtgärder.

Utskottet får anföra följande. Försurningen av mark och vatten är ett av våra allvarligaste miljöproblem. För att bryta en negativ utveckling krävs att en mängd olika åtgärder vidtas i enlighet med handlingsprogrammet. Riksrevisionsverket (RRV) har granskat naturvårdsverkets, fiskeristyrelsens och länsstyrelsernas arbete med kalkningen. I rapporten Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag som lades fram i september 1986 påpekas vissa brister i hanteringen av stödet till kalkning. Bl. a. tyder rapporten på att kalkning inte har kommit till stånd i förutsatt omfattning. Några av de många orsakerna till detta är enligt RRV att kalkningsbehovet ursprungligen överskattades, att aktiviteten hos länsstyrelserna för marknadsföring av kalkningsinsatserna har varierat, att det på olika nivåer finns såväl praktiska som ekonomiska och administrativa hinder och dessutom svårigheter att motivera bidragsgivare och kommuner. De flesta kalkningsprojekten löper på fem år och kan med förskott ge stora oförbrukade reservationer. Tillsyn och kontroll fungerar enligt RRV inte tillfredsställande. I likhet med föredraganden förutsätter utskottet att naturvårdsverket i anslutning till sin genomgång och utvärdering av det nu gällande handlingsprogrammet tar upp de problem och brister som RRV har pekat på och lägger fram förslag till ändringar med syfte att effektivisera kalkningsverksamheten.

Innan resultatet av naturvårdsverkets översyn föreligger saknas enligt utskottets mening anledning frångå regeringens förslag till anslag. Motionerna Jo740 yrkande 4 och Jo802 yrkande 11 avstyrks således.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört avstyrker utskottet också motionerna Jo718 och Jo731 och anser motion Jo837 (yrkande 1) inte påkalla någon ytterligare åtgärd. Beträffande motion Jo739 om kalkning i vattendragens tillrinningsområden vill utskottet erinra om att det inte i dag finns några bestämmelser som förhindrar sådan kalkning. Tvärtom uppmantrar naturvårdsverket i sina riktlinjer för länsstyrelsernas kalkningsplaner kalkning på våtmarker och s. k. utströmningskalkning och arbetar med föreskrifter av denna innebörd. Utskottet är inte berett att biträda motionerna.

Vad slutligen avser motionerna Jo274 och Jo818 om medel för åtgärder inom Västernorrlands resp. Gävleborgs län vill utskottet framhålla att det närmast ankommer på berörda myndigheter att göra de prioriteringar som behövs i samband med medelsfördelningen. Motionerna avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsfördelningen*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo274 och 1986/87:Jo818.
2. beträffande *bidrag till markkalkning*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo718 och 1986/87:Jo731,
3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:Jo740 yrkande 4 och 1986/87:Jo802 yrkande 11 till *Åtgärder mot försurningen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 163 000 000 kr.,

4. beträffande *ändring av bestämmelserna om kalkning av försurade vattendrag*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo739,

5. beträffande *kalkningsprogrammet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo837 yrkande 1.

JoU 1986/87:17

8. Särskilda projekt på miljövårdens område

Regeringen har under punkt B 6 (s. 48–50) föreslagit riksdagen att till Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 15 500 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo272 av Alf Svensson (c), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett generellt arealbidrag till ängs- och hagmarker i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motion 1986/87:Jo725 av Monica Öhman m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ekologiprojektet i Övertorneå.

Motion 1986/87:Jo773 av Birgitta Hambræus (c), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag i enlighet med vad som anförts i motionen om stöd för betesdjur som håller landskapet öppet.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 62), att riksdagen till Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1987/88 anslår ytterligare 10 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit, fördelade med 5 milj. kr. för hotade områden såsom Kattegatt och 5 milj. kr. för naturvårdsprojekt i jordbruket.

Motion 1986/87:Jo804 av Kerstin Gellerman och Sigge Godin (båda fp), vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder mot igenväxning av det öppna landskapet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sambandet mellan hyggesbetning med får och slybekämpningen i skogsbruket,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en försöksverksamhet med utökad betesgång med får startas i Västernorrlands län och Älvsborgs län.

Motion 1986/87:Jo811 av Ingvar Eriksson (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att akuta insatser sätts in mot bottendöden i Laholmsbukten och att medel härför anvisas inom ramen för de i årets budget upptagna anslagen för insatser i Laholmsbukten.

Naturvårdsverket har inlett sin verksamhet med naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet och kommer att under innevarande budgetår träffa avtal med brukare av kända naturvårdsobjekt. Från anslaget bör enligt föredraganden bestridas kostnader för bl. a. riktat stöd till jordbruksföretag för att bevara ett urval av värdefulla ängs- och hagmarker. Under anslaget bör också avsättas särskilda medel för recipientkontroll i jordbruket och då i första hand i de södra delarna av landet, bl. a. i Skåne, Halland och Östergötland, liksom för den fortsatta tillsynsverksamheten för främst Ringsjön. Anslaget avräknas mot tillgängliga miljöavgifter på bekämpningsmedel och handelsgödsel.

I flera av motionerna framhålls betydelsen av att åtgärder vidtas till skydd för odlingslandskapet. Således föreslås i motion Jo272 (c) ett generellare arealbidrag av sådan utformning att det i princip utgår med högre belopp per arealenhet för mindre jordbruk än för större. Ett villkor för bidrag bör vara att kvävegödsling och kemiska bekämpningsmedel inte används. I motion Jo773 (c) framhålls att stödet till betesgången bör öka kraftigt, utgå till alla jordbrukare och bekostas av samtliga medborgare och inte som nu bara av jordbrukarna. Huvudmannaskapet för stödet bör inte ligga på naturvårdsverket i samråd med riksantikvarieämbetet. I motion Jo804 (fp) hänvisas till de mindre försök med hyggesbetning med får som har gjorts i Runeåborg i Västernorrlands län och framhålls hyggesbetning som en bra metod för slybekämpning samtidigt som metoden i hög grad underlättar manuell röjning. Från många synpunkter har kombinationen fårskötsel och skogsbruk visat sig ha fördelar. Lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen bör därför söka stimulera djurägare till ökad betesgång med får (yrkande 1) och fortsatta försök och utvärderingar bör göras av sambandet mellan hyggesbetning med får och slybekämpningen i skogsbruket (yrkande 2). Försöksverksamhet med utökad betesgång med får bör inledas i Älvsborgs och Västernorrlands län (yrkande 3).

I folkpartiets partimotion Jo803 framhålls det traditionella jordbrukslandskapet utomordentliga värden och de inslag i det moderna jordbruket som medför hot såväl mot jordbrukets långsiktiga effektivitet som mot naturvärden.

Motionärerna konstaterar att erfarenheterna från skogsbruket har visat att det inte räcker med portalparagrafer; de måste kompletteras med klara tillämpningsföreskrifter. Sammanfattningsvis konstateras att statligt stöd till rationalisering inom jordbruket inte bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen. Ytterligare 10 milj. kr. bör anslås, varav 5 milj. kr. för naturvårdsprojekt i jordbruket (yrkande 62 delvis).

I motion Jo725 (s) betonas vikten av att det s. k. ekologiprojektet i Övertorneå kommun ges ekonomiska möjligheter att fortsätta sin verksamhet under de ytterligare minst två år projektet är planerat att pågå. För den fortsatta verksamheten borde samma medelsanvisning som för närvarande, dvs. genom handelsgödselavgifter, vara möjlig.

I folkpartiets partimotion Jo803 konstateras att gödningen av våra havsområden blir ett allt allvarligare problem som kräver snabba och kraftfulla åtgärder. Åtminstone på västkusten är kväveutsläppen från främst jordbruket huvudorsaken. Hela Kattegatt bör förklaras som föroreningskänsligt område med särskilda restriktioner för alla skadliga utsläpp. Av de yrkade ytterligare 10 milj. kr. bör 5 milj. kr. fördelas för hotade områden såsom Kattegatt (yrkande 62 delvis).

I motion Jo811 (m) begärs akuta insatser mot bottendöden i Laholmsbukten och anvisande av medel för ändamålet inom ramen för de i årets budget upptagna anslagen för insatser i Laholmsbukten. Motionären anser att lika viktigt som de av regeringen anvisade åtgärderna är att angripa de akuta problemen genom insatser direkt på de svaveldöda bottenarna. Inom ramen för anslaget bör inledas ett försök eller pilotprojekt för Laholmsbukten.

I likhet med motionärerna anser utskottet det angeläget att åtgärder vidtas för bevarande av odlingslandskapet och att den verksamhet som har påbörjats under innevarande budgetår kan fortsätta och även utvidgas. Resultatet av den pågående översynen av naturvårdsförvaltningen kan på längre sikt få betydelse också för landskapsvården i dessa hänseenden.

Utskottet är emellertid inte berett att för närvarande anslå ytterligare medel till naturvårdsprojekt i jordbruket i enlighet med vad som förordas i motion Jo803 yrkande 62 (delvis).

Beträffande de synpunkter på medelsfördelningen som framförs i motionerna Jo272 och Jo773 ansluter sig utskottet till vad regeringen har anfört på s. 49 i propositionen. Vad avser yrkandet i motion Jo773 om annat huvudmannaskap för stödet till jordbruksföretag för naturbevarande åtgärder saknas i motionen alternativ till nuvarande ordning.

Utskottet delar synpunkterna i motion Jo725 så till vida att ekologiprojektet i Övertorneå är ett värdefullt exempel på ekonomisk utveckling och ekologisk balans. Utskottet är dock inte berett att föreslå att ytterligare medel anvisas för verksamheten.

Angående de åtgärder i övrigt som har föreslagits för bevarande av odlingslandskapet vill utskottet betona att förslagen förtjänar att närmare övervägas i samband med den fördelning av medlen som ankommer på regeringen och naturvårdsverket. Vid denna fördelning får också beaktas de behov av åtgärder som kan föreligga inom vissa delar av landet.

Det anförda innebär att motionerna Jo725 och Jo804 inte påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna Jo803 och Jo811 om havsföroreningar och vill understryka vikten av att kraftfulla åtgärder vidtas på området. Enligt utskottets mening tillgodoser emellertid regeringens förslag i stor utsträckning syftet med motionerna. I sammanhanget bör även erinras om vad föredraganden anfört om miljösituationen i våra kustvatten och havsområden (bil. 16 s. 14). Olika åtgärder har under de senaste åren redan vidtagits för att motverka föroreningen av haven. Dessa åtgärder har varit inriktade såväl på utökade och nya nationella insatser som på ett intensifierat internationellt arbete. Exempelvis har med stöd av de ändringar i miljöskyddslagen som infördes den 1 januari 1985

Ringsjöområdet och området kring Laholmsbukten förklarats som särskilt föroreningskänsliga områden. I syfte att bättre kartlägga de allvarliga problem som uppstått och framför allt för att skyndsamt få fram ett samlat åtgärdsprogram mot havsföroreningar beslutade regeringen i augusti 1986 att tillkalla en aktionsgrupp mot havsföroreningar. Gruppens arbete bedrivs nu med målet att ett förslag till aktionsplan mot havsföroreningar skall vara klart redan under våren 1987. Genom tillsättandet av aktionsgruppen och genom det samarbete i syfte att komma till rätta med miljöproblemen i Kattegatt och Idefjorden som inletts med Danmark resp. Norge tillgodoses också vad riksdagen under våren 1986 krävt i fråga om åtgärder beträffande vattenmiljön i Östersjöområdet och Skagerrak. I fråga om Laholmsbukten kan tilläggas att regeringen inom kort kommer att fatta beslut om föreskrifter rörande olika skyddsåtgärder m. m. Frågan bereds för närvarande i regeringskansliet.

Utskottet är inte heller berett att för närvarande anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motion Jo803 yrkande 62 (delvis) om insatser för havsmiljön.

Utskottet tillstyrker således regeringens förslag och avstyrker motionerna i den mån de ej kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört ovan.

Utskottet hemställer

1. beträffande *generellt arealbidrag*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo272,
2. beträffande *ökat stöd till betesgång m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo773,
3. beträffande *ekologiprojektet i Övertorneå*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo725,
4. beträffande *åtgärder till skydd för odlingslandskapet m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo804,
5. beträffande *insatser mot bottendöden i Laholmsbukten*
att riksdagen lämnar motion 1986/87:Jo811 utan vidare åtgärd,
6. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo803 yrkande 62 till *Särskilda projekt på miljövårdens område* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 15 500 000 kr.

9. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m.

Regeringen har under punkterna B 7 och B 8 (s. 50–52) föreslagit riksdagen att till Mark för naturvård för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 000 kr. och till Vård av naturreservat m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 47 300 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo704 av Carl Bildt m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 6), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillsynsansvar för naturreservat m. m.

Motion 1986/87:Jo740 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 5 och 6).

JoU 1986/87:17

5. att riksdagen till anslaget B 7. Mark för naturvård för budgetåret 1987/88 anslår 20 000 000 kr.,

6. att riksdagen till anslaget B 8. Vård av naturreservat m. m. för budgetåret 1987/88 anslår 50 000 000 kr.

Motion 1986/87:Jo749 av Margareta Fogelberg och Christer Eirefelt (båda fp), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av medel för skötsel och underhåll av den halländska sandkusten.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 58, 59 och 63),

58. att riksdagen beslutar att mark motsvarande ett värde av 15 milj. kr. årligen skall överföras från Domänfonden till Naturvårdsfonden i syfte att underlätta bildandet av naturreservat på privat mark.

59. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principer för finansiering av mark för naturvård.

63. att riksdagen till Mark för naturvård för budgetåret 1987/88 anslår ytterligare 10 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Motion 1986/87:Jo837 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 6 och 7),

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för skötsel av naturreservat,

7. att riksdagen beslutar överföra 10 milj. kr. från domänfonden till anslaget Mark för naturvård.

Utskottet

Från anslaget B 7. Mark för naturvård bestrids kostnader för statens förvärv av värdefulla naturområden. Naturvårdsobjekt förvärvade med sådana medel liksom vissa andra naturvårdsobjekt ägda av staten redovisas på naturvårdsfonden som förvaltas av statens naturvårdsverk. Från anslaget kan bl. a. utgå statsbidrag till kommun eller kommunal stiftelse för skydd av mark för naturvårdsändamål. Anslaget får också disponeras för utrednings-, förhandlings- och värderingskostnader i samband med säkerställande av mark för sådana ändamål. Regeringens förslag innebär att till anslaget – liksom för innevarande år – anvisas 40 milj. kr. Enligt propositionen kräver betydande markområden, bl. a. urskogsområden med högsta skyddsvärde, omedelbara insatser för skydd och bevarande. Med hänvisning till angelägenheten i att skydd kan ges åt områden av särskilt stor betydelse från naturvårdssynpunkt förordas att anslaget bibehålls på en oförändrat hög nivå.

Från anslaget B 8. Vård av naturreservat m. m. bestrids kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt avsatta enligt naturvårdslagen (1964:822) och ännu inte avsatta objekt vilka redovisas på naturvårdsfonden. Vidare utgår från anslaget bl. a. bidrag till vård av hagmarker med

ädellövskog samt till andra landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet. Från anslaget får även bestridas kostnader för upprättande av skötselplaner för ännu inte avsatta naturvårdsobjekt, för särskild tillsynspersonal i Norrbottens fjällvärld och för bemanning av vissa utsjöplatser. Anslaget bör enligt propositionen höjas med 11,1 milj. kr. med hänvisning till vad statens naturvårdsverk har anfört om behovet av medel för bl. a. utökade arealer. Föredragande statsrådet framhåller det angelägna i att ta till vara de möjligheter till samarbete med länsarbetsnämnderna som kan finnas när det gäller beredskapsarbeten. Samråd bör ske med riksantikvarieämbetet i de fall åtgärderna omfattar objekt av intresse för kulturminnesvården.

I moderata samlingspartiets partimotion Jo704 yrkande 6 framförs den åsikten att begreppet naturskydd bör renodlas till att bli ett skydd för bevarande av särskilda naturtyper. Det är angeläget att hotade arters särskilda krav på miljön klarläggs. Reservaten skall kunna ägas av andra än staten och ersättning för tillsynsansvaret skall i vissa fall kunna utgå. Utvärdering av syftet med nuvarande naturreservat bör göras. Motionärerna i motion Jo740 (m) framför som grundläggande inställning att staten endast i ringa omfattning skall äga mark för naturvård. Genom ideella insatser eller genom bildande av naturvårdsområden, vilket är mindre kostnadskrävande, kan skyddsvärda områden bevaras. Anslaget B 7. Mark för naturvård bör således minska med 20 milj. kr. (yrkande 5). Ökningen av anslaget B 8. Vård av naturreservat m. m. anser motionärerna otillräcklig och hemställer att naturvårdsverkets begäran om uppräknig med 3 milj. kr. bifalls (yrkande 6).

Hallands sandstränder är enligt motion Jo749 (fp) en unik tillgång av sådant riksintresse att medel för skötsel och underhåll av sandkusten borde utgå från anslaget för särskild reservatsvård. I folkpartiets partimotion Jo803 framhålls att skyddsbehoven är mycket stora. Målen för reservatsbildning har långt ifrån uppnåtts och läget är prekärt. Resurserna är sedan flera år för små. Det är nödvändigt att mer långsiktiga riktlinjer och principer anges. Enligt yrkande 58 bör årligen mark motsvarande ett värde av 15 milj. kr. överföras från domänfonden till naturvårdsfonden i syfte att underlätta bildandet av naturreservat på privat mark. I motionen föreslås också åtgärder som skulle bidra till förverkligande av redan angivna mål för reservatsbildning och anges principer för finansiering av mark för naturvård. Sålunda bör statlig mark av stort naturvårdsvärde utan vederlag kunna överföras till naturvårdsfonden, skogsvårdsavgifter finansiera bevarandet av urskogar o. d., möjlighet öppnas att utnyttja avbetalningssystem för reservat på privat mark och domänverksmark kunna erbjudas enskilda som ersättningsmark (yrkande 59). Slutligen hemställs att anslaget ökas med 10 milj. kr. (yrkande 63).

Också i centerns partimotion Jo837 anges principer för skötsel av naturreservat. En översyn bör ske av alla naturvårdsobjekt och av hanteringen av vårdanslaget. Markägare och ideella organisationer bör anlitas för den praktiska skötseln och förvaltningen bör kunna handhas av entreprenörer. Kostnaderna för upprättande av skötselplaner och igångsättande av naturvårdsobjekt bör belasta anslaget Mark för naturvård. En fond bör inrättas för

inköp och vård av naturvårdsobjekt med möjlighet för företag och enskilda att lämna bidrag. 10 milj. kr. bör överföras från domänfonden till anslaget Mark för naturvård genom motsvarande nedskrivning av domänverkets kapital (yrkandena 6 och 7).

I likhet med regeringen anser utskottet att anslaget Mark för naturvård bör hållas på en fortsatt hög nivå. Därigenom kan skydd ges åt områden av särskilt stor betydelse ur naturvårdssynpunkt, bl. a. urskogar. Regeringens förslag beträffande anslaget Vård av naturreservat m. m. innebär en väsentlig uppräknig. Utskottet delar regeringens bedömning att höjningen är motiverad bl. a. på grund av utökade arealer. Vidare vill utskottet – i likhet med föredraganden – understryka angelägenheten av att berörda myndigheter tar till vara möjligheterna till samarbete med länsarbetsnämnderna när det gäller beredskapsarbeten på naturvårdens område. Likaså bör kulturminnesvårdens intressen uppmärksammas och beaktas och i förekommande fall samråd ske med riksantikvarieämbetet. Utskottet vill också erinra om pågående översyn av naturvårdsförvaltningens organisation och arbetsformer. Naturvårdsförvaltningskommittén har avgett sitt betänkande (Ds Jo 1986:4) Våra naturvårdsobjekt Förvaltning, Skötsel, Ekonomi. Ärendet bereds för närvarande i regeringskansliet.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om medelsanvisning för de två anslagen. Utskottet avstyrker därmed motionerna Jo740 (yrkandena 5 och 6) och Jo803 (yrkande 63).

Med hänvisning till pågående översyn av naturvårdsförvaltningen avstyrker utskottet också motionerna Jo704 (yrkande 6) och Jo837 (yrkande 6 delvis).

Enligt vad utskottet erfarit pågår vid länsstyrelsen i Hallands län arbete med ett förslag i syfte att få delar av den halländska sandkusten förklarade som naturvårdsområden. Med hänvisning härtill och till den aktionsplan som under våren kommer att redovisas av den av regeringen tillsatta aktionsgruppen mot havsföreningar avstyrker utskottet motion Jo749.

Förslag liknande dem i motionerna Jo803 yrkande 58 och Jo837 yrkande 7 om överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden har vid flera tidigare tillfällen och senast i samband med förra årets budgetprövning (JoU 1985/86:13 s. 92) avstyrkts av utskottet. Utskottet hänvisade då till ett tidigare uttalande att ersättningsfrågor – då produktiv skogsmark tas i anspråk för naturvårdsändamål – bör bedömas på samma sätt när det gäller domänverksmark som i fråga om annan mark (JoU 1984/85:25 s. 58). Någon anledning till ändrad inställning i frågan finns ej enligt utskottets mening. Motionsyrkandena avstyrks således.

Vad gäller övriga förslag till nya principer för finansiering av mark för naturvård och ersättning för intrång m. m. som framförs i motionerna Jo803 yrkande 59 och Jo837 yrkande 6 (delvis) hänvisar utskottet i första hand till tidigare nämnda översyn av naturvårdsförvaltningen. Beträffande förslaget i motion Jo803 yrkande 59 om möjligheten att genom ett avbetalningssystem periodisera statens ersättning till privata markägare vill utskottet upprepa vad som uttalades i samband med prövningen av förra årets budgetproposition (JoU 1985/86:13 s. 92). Utskottet erinrade då om att redan nu gällande naturvårdslagstiftning i viss utsträckning medger ett sådant förfarande.

Motionerna Jo803 yrkande 59 (delvis) och Jo837 yrkande 6 (delvis) bör på grund av det nu anförda inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

IoU 1986/87:17

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1986/87:Jo740 yrkande 5 samt 1986/87:Jo803 yrkande 63 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.,

2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1986/87:Jo740 yrkande 6 till *Vård av naturreservat m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 47 300 000 kr.,

3. beträffande *tillsynsansvaret och principer för skötsel av naturreservat*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 6 samt 1986/87:Jo837 yrkande 6 i motsvarande del,

4. beträffande *skötsel och underhåll av den halländska sandkusten* att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo749,

5. beträffande *överföring av mark från domänsfonden till naturvårdsfonden*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo803 yrkande 58 och 1986/87:Jo837 yrkande 7,

6. beträffande *principer för finansiering av mark för naturvård och ersättning för intrång m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo803 yrkande 59 samt 1986/87:Jo837 yrkande 6 i återstående del.

10. Vård av hotade arter m. m.

Regeringen har under punkt B 9 (s. 52 och 53) föreslagit riksdagen att till *Vård av hotade arter m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo756 av Siw Persson och Kjell-Arne Welin (båda fp), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag om komplettering av 18 c § naturvårdslagen på i motionen angivet sätt så att groddjuren ges ett varaktigt skydd.

Motion 1986/87:Jo769 av Lars Ernestam och Per Arne Aglert (båda fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade resurser för de projekt som arbetar med skyddsåtgärder för utrotningshotade sälar och uttrar.

Motion 1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 33), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kraftfulla åtgärder för sälstammarna i Östersjön.

Motion 1986/87:Jo809 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 4), att riksdagen hos regeringen begär direkta och konkreta åtgärder för att rädda sälstammen kring de svenska kusterna.

JoU 1986/87:17

Utskottet

Behovet av resurser för att säkerställa mångfalden i flora och fauna har under senare år vuxit sig allt starkare. Dagens teknik åstadkommer mycket snabba förändringar av växternas och djurens livsbetingelser. För vissa arters överlevnad krävs åtgärder utöver det biotopskydd som sker med stöd av naturvårdslagen. Vården av de hotade växt- och djurarterna bör grundas på särskilda program. Möjligheterna till samarbete och samordning med andra myndigheter och ideella organisationer bör tas till vara. De åtgärder för skydd av värdefulla ängs- och hagmarker i odlingslandskapet som blir möjliga genom att medel anvisas under anslaget Särskilda projekt på miljövårdens område kommer att utgöra ett betydelsefullt komplement till insatserna för de hotade arterna. Föredragande statsrådet föreslår mot angivna bakgrund att särskilda resurser ställs till förfogande för insatser till skydd för utrotningshotade växt- och djurarter. Medelsbehovet beräknas till 2 milj. kr., att anvisas under ett särskilt anslag.

I motion Jo756 (fp) begärs skyndsamt förslag till ändring av 18 c § naturvårdslagen (1964:822) så att groddjuren ges ett varaktigt skydd. Enligt motionärerna måste nu gällande fridlysning kompletteras med ett biotopskydd utformat som en generell tillståndsplikt för utfyllnad av våtmarker och vattenområden. I tre motioner behandlas tillståndet hos den svenska sälstammen. Motionärerna i motion Jo769 (fp) framhåller det angelägna i att pågående projekt med skyddsåtgärder för utrotningshotade sälar och uttrar får ökade resurser (yrkande 1). I folkpartiets partimotion Jo803 konstateras att regeringens förslag om ett nytt anslag för flora- och faunavård visserligen är ett steg i rätt riktning men att ytterligare åtgärder krävs. Till skydd för djurarter som hotas av störningar måste inrättas naturskyddsområden och reglering ske av småbåtstrafiken. Kraftfulla åtgärder krävs för sälstammarna i Östersjön (yrkande 33). I vpk:s partimotion Jo809 framhålls att tillståndet i vissa havsområden innebär ett så allvarligt hot mot sälstammen att direkta och konkreta åtgärder måste vidtas för att rädda sälstammen kring de svenska kusterna (yrkande 4).

Utskottet finner det från många synpunkter värdefullt att ett nytt anslag inrättas för att disponeras för kostnader i samband med särskilda insatser för utrotningshotade växt- och djurarter. Till de mest angelägna uppgifterna i det sammanhanget hör onekligen åtgärder till skydd för sälstammen.

Utskottet delar den oro för tillståndet hos den svenska sälstammen som kommer till uttryck i motionerna Jo769 (yrkande 1), Jo803 (yrkande 33) och Jo809 (yrkande 4). Det är enligt utskottets mening av stor vikt att resurser avsätts och verkningfulla åtgärder vidtas för att skydda denna djurart. Sälarna tillhör emellertid en av de arter för vilka naturvårdsverket har utarbetat och påbörjat ett särskilt åtgärdsprogram. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om det arbete som pågår i aktionsgruppen mot

havsföreningar. Mot angiven bakgrund anser utskottet att de nu aktuella motionerna inte torde påkalla någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Utskottet erinrar om att sådana vattenföretag som motionärerna i motion Jo756 vill belägga med tillståndsplikt enligt naturvårdslagen bedöms enligt vattenlagen (1983:291). Med de förutsättningar som sedan lagens ikraftträdande den 1 januari 1984 gäller för vattenföretag har naturvårdsintressena en starkare ställning än vad som tidigare var fallet. Med det anförda avstyrker utskottet motion Jo756.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Vård av hotade arter m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
2. beträffande *ändring av 18 c § naturvårdslagen (1964:822)* att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo756,
3. beträffande *åtgärder för den svenska sälstammen m. m.* att riksdagen lämnar utan ytterligare åtgärd motionerna 1986/87:Jo769 yrkande 1, 1986/87:Jo803 yrkande 33 och 1986/87:Jo809 yrkande 4.

11. Restaurering av Hornborgasjön m. fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 10–B 12 (s. 54–56) och hemställer

1. att riksdagen till *Restaurering av Hornborgasjön* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 6 100 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens strålskyddsinstitut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till statens strålskyddsinstitut* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 21 255 000 kr.

12. Kemikalieinspektionen

Regeringen har under punkt B 13 (s. 56 och 57) föreslagit riksdagen att till Kemikalieinspektionen för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Motioner

Motion 1986/87:Jo802 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 9), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utvärdering av kemikalieinspektionens verksamhet och tillgängligheten för produktregisteruppgifter.

Motion 1986/87:Jo821 av Jan Sandberg (m), vari yrkas att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen att ändra i förordningen om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet (SFS 1986:199) i enlighet med vad som anförts i motionen.

Kemikalieinspektionen, som inrättades den 1 januari 1986, är central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter i den mån handläggningen inte ankommer på annan myndighet.

Kemikalieinspektionen leds av en styrelse. Chef för inspektionen är en generaldirektör. Inom kemikalieinspektionen finns en tillsynsavdelning, en utredningsavdelning, ett informationssekretariat, ett internationellt sekretariat och en administrativ enhet.

Kostnaderna för kemikalieinspektionen finansieras genom de avgifter som inbetalas enligt förordningen (1985:836) om bekämpningsmedel (bekämpningsmedelsavgifter) och de avgifter som inbetalas enligt förordningen (1986:199) om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet (kemikalieavgifter).

Kemikalieinspektionen befinner sig i ett uppbyggnadsskede. De nya arbetsformerna inom kemikaliekontrollen skall utvärderas efter en tvåårsperiod, alltså under våren 1988. I samband härmed skall särskilt resursavvägningen och samverkansformerna mellan de myndigheter som arbetar inom detta område övervägas, varefter ställning skall tas till den fortsatta omfattningen och inriktningen av verksamheten.

I motion Jo802 (c) konstateras att den toxikologiska dokumentation som ligger till grund för kemikalieinspektionens registrering av kemiska preparat vanligtvis härstammar från kommersiella laboratorier. Först när fristående miljöorganisationer påpekat att flera av laboratorierna fuskat med testerna har den tidigare produktkontrollnämnden stoppat preparat som registrerats på basis av förfalskade undersökningsresultat.

Allmänheten och miljöorganisationerna bör därför kunna få tillgång till nu sekretessbelagd dokumentation och på grundval av den kunna göra egna bedömningar. Kemikalieinspektionens verksamhet bör utvärderas efter fyra år. Mycket talar för att ett självständigt och mera tillgängligt produktregister bör återinföras. I det sammanhanget bör också sekretessreglerna och verksamhetsformerna ses över (yrkande 9). I motion Jo821 (m) framhålls att kemikalieavgiften kan bli en stor belastning för små företag med många produkter. Förordningen om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet bör därför ändras så att avgifterna nedsätts för mindre företag.

I samband med utskottets behandling av proposition 1984/85:118 om kemikaliekontroll avstyrkte utskottet en motion av liknande innebörd som motion Jo802 och hänvisade till jordbruksministerns uttalande i propositionen (s. 88) att de nya arbetsformerna inom kemikaliekontrollen bör prövas efter en tvåårsperiod (JoU 1984/85:30 s. 31). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan. Därmed får önskemålet i motion Jo802 om en utvärdering redan anses vara tillgodosett. Vad beträffar produktregistrets tillgänglighet för utomstående konstaterade utskottet i samband med behandlingen av nyssnämnda proposition att den frågan regleras i gällande författningar. I enlighet med vad som anfördes i propositionen underströk utskottet att det i första hand bör åligga vederbörande företag att se till att allmänheten får tillgång till nödvändiga uppgifter. I likhet med jordbruksmi-

nistern ansåg utskottet att kraven på tillförlitlig information tillgodosågs inom ramen för regeringens förslag om produktinformation (betänkandet s. 27). Utskottet ser inte någon anledning att nu frångå sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därmed motion Jo802 yrkande 9.

Enligt 18 § lagen (1985:426) om kemiska produkter ankommer det på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att lämna föreskrifter om kemikalievavgift m. m. Med hänvisning härtill avstyrks motion Jo821.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Kemikalieinspektionen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

2. beträffande *utvärdering av kemikalieinspektionens verksamhet m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo802 yrkande 9,

3. beträffande *ändring av förordningen (1986:199) om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo821.

13. Koncessionsnämnden för miljöskydd m. fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 14–B 16 (s. 57–59) och hemställer

1. att riksdagen till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 9 420 000 kr.,

2. att riksdagen till *Bidrag till Förenta Nationernas miljöfond* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 17 000 000 kr.,

3. att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella miljöorganisationer* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 850 000 kr.

Stockholm den 31 mars 1987

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Margareta Winberg (s), Jens Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Leif Marklund (s), Kaj Larsson (s), Björn Ericson (s) och Bengt Rosén (fp).

Reservationer

1. Miljö- och energidepartementet (punkt 2 mom. 1)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Genom inrättandet" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

En genom årens lopp alltmer byråkratiserad miljö- och naturvård har medfört att människor i allt mindre utsträckning själva känner sitt ansvar för miljö och natur. I regeringens proposition illustreras tydligt att med införande av nya administrativa enheter byråkratin riskerar att öka. Regeringens förslag innebär bl. a. att tio tjänster inrättas för i första hand administrativa funktioner. Enligt utskottets mening bör personal till största delen kunna överföras från andra departement och personalökningen därigenom inte behöva bli mer än marginell. Detta innebär att utskottet inte ställer sig bakom föredragandens uppskattning av resursbehovet till ytterligare ett tiotal tjänster. I likhet med motionärerna i motion Jo740 yrkande 1 anser utskottet att en personalökning motsvarande cirka fem tjänster väl täcker departementets behov. Utskottet ansluter sig således till yrkandet och föreslår att anslaget minskas med 1 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 1 till *Miljö- och energidepartementet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 16 463 000 kr.,

2. Statens naturvårdsverk (punkt 4 mom. 2)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

I avvaktan på resultatet av pågående översyn av bl. a. naturvårdsverkets roll och funktion i det framtida miljövårdsarbetet och med hänvisning till förra årets plan för verket enligt vilken besparingen för budgetåret 1987/88 skulle vara 2 % anser utskottet – till skillnad från regeringen – att naturvårdsverkets anslag bör beräknas enligt planen och anslaget följaktligen minskas med 2 milj. kr. Skulle emellertid utredningen visa fog för en omprövning får riksdagen ta ställning i frågan när regeringens förslag föreligger. Motion Jo740 yrkande 2 bör således bifallas.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 2 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 98 282 000 kr.,

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 2 till *Statens naturvårdsverk* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 98 282 000 kr..

3. Miljövårdsinformation (punkt 5)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Som föredraganden" och på s. 6 slutar med "anförda avslås" bort ha följande lydelse:

I detta opinionsarbete spelar många miljövårdsorganisationer en viktig roll med sin förmåga att genom ett ideellt engagemang väcka gensvar hos allmänheten. Enligt utskottets mening är emellertid statsbidrag olämpliga i detta sammanhang. Idealiteten går lätt förlorad för att ersättas av ett hänsynstagande till etablissemang som möjliggör fortsatta bidrag. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att kunskapsspridning är statens uppgift, framför allt i den obligatoriska skolan. Utskottet delar således den uppfattning som framförs i motion Jo740, och något engångsbidrag till miljövårdsorganisationerna bör inte beviljas. Anslaget bör reduceras i motsvarande mån. Med det anförda tillstyrker utskottet yrkande 3 i motionen.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 3 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

4. Åtgärder mot försurningen (punkt 7 mom. 3)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Innan resultatet" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet ovan har anfört om bristerna i den nuvarande kalkningsverksamheten och med beaktande av reservationen om 97 milj. kr. tillstyrker utskottet det förslag till besparing som framförs i motion Jo740 yrkande 4. Därmed avstyrker utskottet motion Jo802 yrkande 11. Den av utskottet förordade minskningen motsvarar det belopp som enligt proposition 1986/87:80 härrör från handelsgödsel- och bekämpningsmedelsavgifterna (se JoU 1986/87:19).

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 4 och med avslag på motion 1986/87:Jo802 yrkande 11 till *Åtgärder mot försurningen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 135 000 000 kr..

5. Åtgärder mot försurningen (punkt 7 mom. 5)

JoU 1986/87:17

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Mot bakgrund" och slutar med "biträda motionerna" bort ha följande lydelse:

Även av budgetpropositionen framgår att kalkningsprogrammet inte fullföljts så till vida att det, trots det stora behovet av insatser, finns drygt 97 milj. kr. reserverade. Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet motion Jo837 yrkande 1 att riksdagen uttalar att kalkningsprogrammet skall fullföljas.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anført avstyrker utskottet också motionerna Jo718 och Jo731.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kalkningsprogrammet*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo837 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna att kalkningsprogrammet skall fullföljas.

6. Särskilda projekt på miljövårdens område (punkt 8 mom. 5)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet delar den" och på s. 13 slutar med "anført ovan" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att olika åtgärder under de senaste åren har vidtagits för att motverka föroreningen av haven. Dessa åtgärder har varit inriktade såväl på utökade och nya nationella insatser som på ett intensifierat internationellt arbete. Exempelvis har med stöd av de ändringar i miljöskyddslagen som infördes den 1 januari 1985 Ringsjöområdet och området kring Laholmsbukten förklarats som särskilt föroreningskänsliga områden. I syfte att bättre kartlägga de problem som uppstått och framför allt för att skyndsamt få fram ett samlat åtgärdsprogram mot havsföroreningar beslutade regeringen i augusti 1986 att tillkalla en aktionsgrupp mot havsföroreningar. Gruppens arbete bedrivs nu med målet att ett förslag till aktionsplan mot havsföroreningar skall vara klart redan under våren 1987. Med Danmark resp. Norge har inletts samarbete i syfte att komma till rätta med miljöproblemen i Kattegatt och Idefjorden. Givetvis anser utskottet det viktigt att på såväl kort som lång sikt minska utsläppen. Lika viktigt som de av regeringen aviserade åtgärderna anser utskottet det emellertid vara att angripa problemen genom insatser direkt på de svaveldöda bottenarna. Ett försök eller pilotprojekt bör enligt utskottets mening inledas och medel för ändamålet anvisas inom ramen för de i årets budget upptagna anslagen för insatser i Laholmsbukten.

Enligt utskottets mening tillgodoser regeringens förslag i stor utsträckning syftet med motion Jo803. Utskottet är således inte berett att för närvarande

anslå ytterligare medel i enlighet med vad som förordas i motionens yrkande 62 (delvis) om insatser för havsmiljön.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo811 och avstyrker motion Jo803 i den mån den ej kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anført ovan.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *insatser mot bottendöden i Laholmsbukten* att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo811 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om insatser i Laholmsbukten,

7. Särskilda projekt på miljövårdens område (punkt 8 mom. 6)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet delar den" och på s. 13 slutar med "anført ovan" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna Jo803 och Jo811 om havsföroreningar. Särskilt gödningen av våra havsområden blir ett alltmer allvarligt problem. De syrefria områdena sprider sig i bl. a. hela Kattegatt. Allt tyder på att åtminstone på västkusten kväveutsläppen från främst jordbruket är huvudorsaken. Situationen kräver snabba och kraftfulla åtgärder. I sammanhanget vill utskottet erinra om att olika åtgärder under de senaste åren har vidtagits för att motverka föroreningen av haven. Dessa åtgärder har varit inriktade såväl på utökade och nya nationella insatser som på ett intensifierat internationellt arbete. Exempelvis har med stöd av de ändringar i miljöskyddslagen som infördes den 1 januari 1985 Ringsjöområdet och området kring Laholmsbukten förklarats som särskilt föroreningskänsliga områden. I syfte att bättre kartlägga de allvarliga problem som uppstått och framför allt för att skyndsamt få fram ett samlat åtgärdsprogram mot havsföroreningar beslutade regeringen i augusti 1986 att tillkalla en aktionsgrupp mot havsföroreningar. Gruppens arbete bedrivs nu med målet att ett förslag till aktionsplan mot havsföroreningar skall vara klart under våren 1987. Med Danmark resp. Norge har inletts samarbete i syfte att komma till rätta med miljöproblemen i Kattegatt och Idefjorden. Dessa åtgärder är emellertid enligt utskottets mening inte till fyllest. I likhet med motionärerna i motion Jo803 anser utskottet att Kattegatt bör förklaras som föroreningskänsligt område med särskilda restriktioner för alla skadliga utsläpp och att åtgärder bör sättas in mot övergödningen i jordbruket. För att insatserna skall få erforderlig omfattning bör särskilda medel avsättas. Utskottet tillstyrker således motion Jo803 yrkande 62 att 5 milj. kr. avsätts för hotade områden såsom Kattegatt och 5 milj. kr. avsätts för naturvårdsprojekt i jordbruket.

Utskottet tillstyrker därmed motion Jo803 yrkande 62 och avstyrker motion Jo811 i den mån motionen ej kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anført ovan. Genom utskottets ställningstagande tillgodoses i viss mån även motion Jo804. Åtgärder av det slag som anges i motionen kan inrymmas i det anslag till naturvårdsprojekt i jordbruket som förordats ovan.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "62 (delvis)" bort utgå, JoU 1986/87:17

dels ock att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo803 yrkande 62 till *Särskilda projekt på miljövärdens område* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 25 500 000 kr.,

8. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m. (punkt 9 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "I likhet" och slutar med "(yrkande 63)" bort ha följande lydelse:

I likhet med regeringen anser utskottet att anslaget Mark för naturvård bör hållas på en hög nivå. Därigenom kan skydd ges åt områden av särskilt stor betydelse från naturvårdssynpunkt, bl. a. urskogar. Utskottet delar också regeringens bedömning att en höjning är motiverad bl. a. på grund av utökade arealer. Enligt utskottets mening är dock det av regeringen föreslagna anslaget otillräckligt. I likhet med motionärerna i motion Jo803 anser utskottet således att anslaget bör höjas med ytterligare 10 milj. kr. I sammanhanget vill utskottet emellertid – i likhet med föredraganden – understryka angelägenheten av att berörda myndigheter tar till vara möjligheterna till samarbete med länsarbetsnämnderna när det gäller beredskapsarbeten på naturvårdens område. Likaså bör kulturminnesvårdens intressen uppmärksammas och beaktas och i förekommande fall samråd ske med riksantikvarieämbetet. Utskottet vill också erinra om pågående översyn av naturvårdsförvaltningens organisation och arbetsformer. Naturvårdsförvaltningskommittén har avgett sitt betänkande (Ds Jo 1986:4) Våra naturvårdsobjekt Förvaltning, Skötsel, Ekonomi. Ärendet bereds för närvarande i regeringskansliet.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo803 yrkande 63. Därmed avstyrker utskottet motion Jo740 yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1986/87:Jo803 yrkande 63 och med avslag på motion 1986/87:Jo740 yrkande 5 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

9. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m. (punkt 9 mom. 1 och 2)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "I likhet" och slutar med "(yrkande 63)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör staten endast i ringa omfattning äga mark för naturvårdsändamål. Genom ideella insatser som Svenska naturskyddsföreningens förvärv av Taberg eller genom bildande av naturvårdsområden, vilket är en mindre kostnadskrävande åtgärd, kan skyddsvärda områden bevaras. Utskottet ansluter sig härmed till den inställning som kommer till uttryck i motion Jo740. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo740 yrkande 5 om medelsanvisning under anslaget Mark för naturvård och avstyrker motion Jo803 yrkande 63. Vidare ansluter sig utskottet till yrkandet i motion Jo740 yrkande 6 om en uppräknig av anslaget till vård av naturreservat m. m. till 50 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 5 och med avslag på motion 1986/87:Jo803 yrkande 63 till *Mark för naturvård* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.,

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1986/87:Jo740 yrkande 6 till *Vård av naturreservat m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

10. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m. (punkt 9 mom. 3)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Med hänvisning" och på s. 27 slutar med "(yrkande 6 delvis)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som framhålls i motion Jo704 att begreppet naturskydd bör renodlas till att bli ett skydd för bevarande av särskilda naturtyper. Reservaten skall kunna ägas av andra än staten och ersättning för tillsynsansvaret i vissa fall kunna utgå genom avtal med markägaren eller intilliggande markägare. Utvärdering bör enligt utskottets mening ske av syftet med nuvarande naturreservat. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo704 yrkande 6 bör ges regeringen till känna. Med det anförda anser utskottet motion Jo837 yrkande 6 tillgodosedd i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *tillsynsansvaret och principer för skötsel av naturreservat*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 6 och 1986/87:Jo837 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m. (punkt 9 mom. 5)

JoU 1986/87:17

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Förslag liknande" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna Jo803 och Jo837 att statlig mark av värde för naturvården skall kunna tas i anspråk genom överföringar mellan berörda organ. Som föreslås i motion Jo803 bör således mark av stort naturvårdsvärde och i statens ägo utan vederlag kunna överföras till naturvårdsfonden. I enlighet med yrkande 58 i motion Jo803 bör årligen mark till ett värde av 15 milj. kr. överföras från domänfonden till naturvårdsfonden – genom nedskrivning resp. uppskrivning av fonderna – för ersättning till enskilda för mark som avsätts till naturreservat. Vad utskottet anfört tillgodoser i viss utsträckning också yrkande 7 i motion Jo837 med förslag att 10 milj. kr. överförs från domänfonden till anslaget Mark för naturvård. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo803 och Jo837 i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *överföring av mark från domänfonden till naturvårdsfonden*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo803 yrkande 58 och 1986/87:Jo837 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Mark för naturvård och Vård av naturreservat m. m. (punkt 9 mom. 6)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Vad gäller" och på s. 17 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Vad gäller de förslag till nya principer för finansiering av mark för naturvård och ersättning för intrång m. m. som framförs i motion Jo803 vill utskottet – i likhet med motionärerna – konstatera att mer långsiktiga riktlinjer och principer är nödvändiga. Utskottet ansluter sig till uppfattningen att statlig mark av stort naturvårdsvärde utan vederlag bör kunna överföras till naturvårdsfonden och skogsbruket genom skogsvårdsavgifter kunna finansiera bevarandet av urskogar o. d. Likaså bör de begränsade möjligheter till avbetalningssystem för reservat på privat mark, som i dag finns, utvidgas – inte minst som medel för periodisering av kostnaderna för bevarandeprogram. Domänverksmark bör kunna erbjudas enskilda som ersättningsmark.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo803 yrkande 59 bör ges regeringen till känna. Med det anförda anser utskottet motion Jo837 yrkande 6 tillgodosedd i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *principer för finansiering av mark för naturvård och ersättning för intrång m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo803 yrkande 59 och 1986/87:Jo837 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Kemikalieinspektionen (punkt 12 mom. 3)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Jens Eriksson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Enligt 18 §" och slutar med "motion Jo821" bort ha följande lydelse:

Enligt förordningen (1986:199) om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet är avgiften för kemiska produkter anmälda till produktregistret 500 kr. per produkt upp till 100 produkter, därefter är avgiften lägre. I likhet med motionären i motion Jo821 anser utskottet att det nuvarande avgiftssystemet kan bli en stor belastning för små företag med många produkter. Utskottet ansluter sig därmed till motionen och tillstyrker att regeringen ges till känna att förordningen bör ändras så att avgifterna nedsätts för mindre företag.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo821 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ändring av förordningen (1986:199) om avgifter för finansiering av kemikalieinspektionens verksamhet.

Särskilda yttranden

1. Naturresurs- och miljödepartement m. m. (punkt 2 mom. 2 samt punkt 4 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anför:

Miljöarbetet på regeringsnivå behöver förbättras. Det nya miljö- och energidepartementet är knappast någon tillfredsställande lösning. Uppenbara risker finns att arbetet även i fortsättningen blir alltför splittrat och ineffektivt. Fortfarande är viktiga miljö- och därtill kopplade naturresursfrågor (t. ex. fysisk riksplanering i bostadsdepartementet) skilda från miljöfrågorna i övrigt. Inget statsråd företräder odelat miljöintressena eftersom miljöministern samtidigt har ansvaret för energifrågorna som på många sätt står i motsatsförhållande till miljövärden. Tanken på ett naturresurs- och miljödepartement bör därför kunna aktualiseras på nytt i lämpligt sammanhang. I ett sådant departement skulle ett statsråd få det centrala ansvaret och kunna hävda miljöfrågorna utan att tvingas kompromissa med andra intressen. Man skulle också uppnå bättre samordning med övriga nordiska länder som samtliga har miljödepartement.

Naturvårdsverkets resurser har successivt urholkats. Samtidigt har nya

uppgifter tillkommit. En nödvändig specialisering innebär att personal inte utan vidare kan flyttas mellan olika befattningar. Det är också angeläget att naturvårdsverket på ett mer uttalat och renodlat sätt företräder miljövårdens intressen och i mindre utsträckning svarar för avvägningen gentemot andra intressen.

Även om vi i ovanstående frågor således har en uppfattning som i princip avviker från den som redovisats i propositionen har vi valt att inte avge någon formell reservation utan återkommer i lämpligt sammanhang till hithörande frågor.

2. Vård av hotade arter m. m. (punkt 10 mom. 2)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (båda fp) anför:

För skydd av vissa groddjur begärs i motion Jo756 komplettering av nu gällande bestämmelser om fridlysning genom ändring av 18 § naturvårdslagen.

Som utskottet erinrat om har sedan nya vattenlagens ikraftträdande den 1 januari 1984 naturvårdsintressena en starkare ställning än tidigare. För ett bevarande av groddjuren är det också nödvändigt att deras livsmiljö skyddas. Något effektivt och varaktigt skydd för dessa arter garanterar emellertid inte lagstiftningen så länge en generell tillståndsplikt saknas för utfyllnad av våtmarker och vattenområden.

3. Vård av hotade arter m. m. (punkt 10 mom. 3)

Lars Ernestam (fp), Jan Jennehag (vpk) och Bengt Rosén (fp) anför:

Det är tillfredsställande att utskottet delar vår oro för tillståndet hos den svenska sälstammen och understryker vikten av att resurser avsätts och verkningfulla åtgärder vidtas för att skydda dessa djurarter. Pågående och planerade åtgärder förutsätter emellertid ett tidsperspektiv som med hänsyn till situationens allvar dess värre är alltför långt. Saken brådskar och omedelbara åtgärder måste vidtas.